

Gnojila.

Tudi zemlja potrebuje hrane. Gnojiti je treba, z domačim ali umetnim gnojem. Kako pa je ravnati posebno z umetnim gnojem, katera gnojila se smejo mešati in koliko umetnih gnojil je treba na hektar in za posamezna semena, to snov obdelujejo posamezni članki s potrebnimi tabelami.

Kmetska vzgoja.

Poseben članek je namenjen kmetskemu fantom kot fantovsko ogledalo, kjer se naj kmetski fantje ogledajo, kaksi morajo biti, da bodo res fantje od fare. Splošni kmetski izobrazbi pa je namenjen članek »Kmet in tiske«, ki trdi, da je to dandanes ravno tako važno kakor kmet in plug.

Kmetijsko knjigovodstvo.

Marsikdo ima dobro glavo, da si vse zapomni. Bolj varno pa je, da si vse zapiše. Kmetu je potrebno primerno knjigovodstvo. Koledar ima vse, kar kmet za to potrebuje: Splošen zapisnik prejemkov in izdatkov, zapisnik delavcev in njih plače, zapisnik plač v blagu, zapisnik živinskega prirastka. Poleg so še navodila, kako je uporabljati te zapise.

Tabele in sejmi.

Razne tabele, ki so potrebne posebno za živinorejo, so v koledarju objavljene. Posebnost pa tvori gotovo seznam sejmov, ki ga je uredništvo sestavilo po najnovejših poročilih občin. Upamo, da bo ta točen seznam sejmov služil vsem, ki se za sejme zanimajo. — Za lastne zapise pa je še dosti praznega papirja na razpolago.

Cena.

Koledar stane samo 10 Din, dasiravno je trdo vezan v celoplatno. Cena je za vse enaka, bodisi, da si naroči potom krajevne Kmetске zveze ali pa naravnost pri Tiskarni sv. Cirila v Mariboru. Kdor naroči po pošti, naj pošlje denar naprej in 1 Din za poštnino.

Higijenska razstava. V okvirju jesenske velesejmske prireditve od 31. avgusta do 15. septembra priredi Državni higijenski zavod v Ljubljani II. del znamenite higijenske razstave »Človek, mati, dete«, katere I. del je že vzbudil ob jubilejnem ljubljanskem velesejmu tolikanj zanimanja in občudovanja. Poleg te razstave bo prireditev obsegala še šumarstvo in lovstvo, gozdno industrijo in obrt, pohištvo, misijonarstvo, radio ter industrijo in obrt v obče. Polovična železniška vožnja je dovoljena. Legitimacija stane 30 Din. Dobi se pri večjih denarnih zavodih, v biljetarnah »Putnika«, pri strokovnih organizacijah in na blagajnah večjih železniških postaj dravske banovine.

Pri poapnenju arterij v možganih in srcu dosežemo pri vsakdanji uporabi male množice »Franz Josefove« vode iztrebljenje črevesa brez hudega pritiska. Cenjeni učenci na klinikah za notranjo medicino so dosegli celo pri polustransko ohromelih s »Franz Josefovo« vodo najboljše uspehe pri iztrebljanju črevesa. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in špecerijah trgovinah.

V NAŠI DRŽAVI.

Vlada generala Petra Živkoviča je določila, da se bo vršil pouk v šolah nemške narodne manjšine zaključno z drugim razredom samo v nemščini, od tretjega razreda naprej pa se uvaža poleg nemščine tudi naš narodni jezik. Dovoljeno bo, otvoriti zasebne učiteljske šole nemške narodne manjšine s pravico javnosti. Vlada je dovolila tudi nemško kulturno organizacijo »Schwäbischer Kulturbund«, ki je bila doslej prepovedana.

Novi donavski ban. Dosedanji ban donavske banovine Radoslav Dunjič je imenovan za vrhovnega inšpektorja v predsedništvu ministrskega sveta. Na njegovo mesto je imenovan Svetimir Matič, vpokojeni armijski general. — Novoimenovani ban Matič je bil doslej poveljnik armadnega poveljstva v Zagrebu in je eden najbolj sposobnih častnikov naše vojske.

Madžarska je dovolila prevoz našega grozdja v Čehoslovaško. Prometni minister je izdal naredbo železniškemu ravnateljstvu v Ljubljani in v Zagrebu, da se odpremljajo vsi prevozi grozdja najhitreje in brez vsakega zadržanja in da se naj celo priklopijo brzim vlakom.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Na Poljskem je prevzel vlado maršal Piłsudski. Pridrži je poprejšnje ministre in privzel le polkovnika Becka kot ministra brez listnice. O Piłsudskem razglajajo, da bo spremenil ustavo. — Predsednik poljske republike Moscicki je razpustil parlament in razpisal nove volitve na dan 16. novembra, za senat 23. novembra.

Na vzhodnoevropskih agrarnih posvetovanjih v Varšavi, ki so pričela dne 28. avgusta, je zastopanih osem držav: Poljska, Rumunija, Čehoslova-

ška, Jugoslavija, Bolgarija, Madžarska, Latvija in Estonika.

Zasedanje Društva narodov bo pričelo v Ženevi dne 8. septembra. Na predlog francoskega zunanjega ministra Brianda, da se otvorijo ob priliki tega zasedanja posvetovanja o evropskih združenih državah, je odgovorilo dosedaj 15 držav, ki so pristale na ta predlog. Vse te države bodo zastopali v Ženevi njihovi zunanji ministri.

V južnoameriški državi Peru je strmoglavilo vojaštvo prejšnjo vlado in osnovalo vojaški kabinet pod predstvom generala Ponceja. Nova vlada je razpustila parlament in objavila, da bo v kratkem razpisala nove volitve za zakonodajno skupščino v svrhu spremembe ustave. Proglas nove vlade obeta ukinjenje ali vsaj omiljenje obsovaženih monopolov, vrnitev denarja, ki so ga poneverile prejšnje vlade, ter vzdrževanje reda in miru. V glavnem mestu Limi je proglašeno obsedno stanje. Položaj je miren, le vojaške patrulje stražijo javna poslopja in banke.

Mussolini se je že potolažil. Strašne nezgode, ki so obiskale v zadnjem času Italijo, so zaprle usta za nekaj časa gostobesednemu Mussoliniju. Najnovejša poročila trdijo, da se je potrti vladar Italije že potolažil in bo govoril v Rimu 4000 tamkaj zbranim avangardistom, sinovom izven Italije bivajočih Italijanov, ki so preživeli počitnice v raznih taboriščih v Italiji. Organizacija fašistične mladine italijanskih izseljencev ima ta namen, da se vzgaja po taboriščih v domovini v fašističnem duhu.

Iz nemirne Indije. Zmerni indijski nacionalisti izdelujejo načrt za sporazum z indijsko vlado. Proti tem pogajanjem so goreči narodnjaki, ki skušajo preprečiti pomirjenje z nemiri. Sklicujejo shode, na katerih napadajo zmerne nacionaliste, da izdajajo indijsko stvar, ker se spuščajo z Angleži v polovičarski sporazum. Proti tej struji indijskega gibanja nastopa angleška vlada z aretacijami.

ZA NEDELJO

Verske razmere med ogrskimi Slovenci.

I.

Prekmurci in sploh takoimenovani ogrski Slovenci se ločijo v marsičem od svojih rojakov po drugih deželah. Govore svoje narečje, v katerem so tudi pisane njihove knjige. Ker so bili 1000 let gospodarsko in politično odvisni od Madžarov, so sprejeli tekom stoletij marsikaj od njih. Zgodovina ogrskih Slovencev je zelo zanimiva, ker nas uči, da so Madžari zlasti od njih prejeli krščansko kulturo in pod njihovim uplivom se privadili mirnemu poljedelskemu življenju.

Pokristjanjenje ogrskih Slovencev.

Ko sta strla cesar Karol Veliki ter njegov sin Pipin v letih 790—804 z o-

petovanimi vojnimi pohodi obrsko moč, so se tudi Slovenci, bivajoči ob povodju Mure in Rabe, otresli dolgoletnega jarma svojih azijskih tlačiteljev. Solnograški metropolit Arno in njegov pomožni škof Teodorik sta na Karlovo povelje tukaj prva oznanovale sveto vero, posvečevala cerkve in nastavljala duhovnike. Ker so bili Obri skoraj popolnoma iztrebljeni in je rodovitnim panonskim nižavam primanj kovalo prebivalstva, so se v prvi polovici 9. stoletja Slovenci po teh krajih pričeli zelo množiti in po malem naselili ves svet od Mure pa do Donave na vzhodu. Tu se je osnovala pod nemško vrhovno oblastjo okoli leta 840 slovenska država, kateri je načeloval sprva Pribina, pozneje Kocel. Središče te države je bil Pribinov grad ali Blatograd (sedaj Salavar) ob Blatnem jezeru. Pod Pribinovo vlado je panonska Slovenija hitro napredovala v krščanski omiki. V Blatnem gradu je vojvoda poleg cerkve sv. Janeza Krstnika in Ma-

tere božje postavil še veličastno cerkev v čast mučeniku Adrijanu. Izven glavnega mesta so nastale cerkve tudi v Pečuhu (Fünfkirchen), Kiseku (Güns), Dudlebi (pri Radgoni), Ptuj, Pesnici, Lendavi in mnogih drugih krajih, ki jih stari zapiski natančno navajajo, katerim se pa lega ne da določiti, ker so morebiti tekom časa brez sledu izginili, ali dobili popolnoma novo ime. Štirinajst cerkva imenuje neki neznani zgodovinar iste dobe na vzhodnem Ogrskem, ki so bile vse sezidane in posvečene za časa Pribinove vlade.

Sv. Ciril in Metod.

Nova doba je napolnila ogrskim Slovincem s prihodom slovanskih apostolov Cirila in Metoda. Sveta brata sta prišla med panonske Slovence, ko sta potovala iz Morave v Rim. Vojvoda Kocel, Pribinov naslednik, ju je sprejel z veliko častjo in se razveselil, ko je videl v slovanskem jeziku pisane knjige. Dal je Cirilu 50 učencev, da bi jih poučil v potrebnih znanostih in pripravil za duhovniški poklic. Posebno uspešno je deloval v Kocelovi državi sv. Metod po svoji vrnitvi iz Rima, kjer je bil od papeža posvečen v nadškofa čez panonsko in moravsko zemljo. Solnograški višji duhovnik Richbald in njegovi pomočniki so videli, da ne opravijo proti njemu ničesar in so zapustili deželo. Delovanje vnetega moža je sicer prekinila obsodba ter je ča v Solnogradu, vendar ga leta 873 zopet nahajamo na panonskih tleh, kjer je imel gotovo svojo stolico v Blatnem gradu pri vojvodu Kocelu, ki se ga je oklepal z veliko ljubeznijo in čiščenjem. Panonski Slovinci so bili torej pred vsemi drugimi deležni blagoslova vpliva slovanskih apostolov.

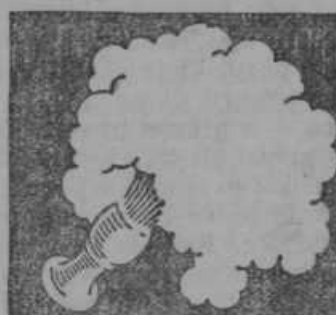
Kocelova slovansko-krščanska država, ki se je pričela razvijati tako nadebudno, ni imela dolgotrajnega obstanka. Po smrti slovanskega vojvode (leta 874?) je gospodoval čez Panonijo nemški Arnulf, kateremu je moravski Svetopolk zaman jo skušal iztrgati iz rok. Spodnje Pomurje je pripadalo takrat dudlebski grofiji, ki je imela svoje središče v Dudlebi pri Radgoni in segala precej daleč v Panonijo.

Prihod Madžarov.

Že leta 894 pa so se oglašili divji gostje, ki so uničili Kocelovo in Metodovo delo. Madžari so napravili tisto leto prvi roparski pohod preko Donave, strašno opleni slovenske pokrajine, pobili odraslo mladino, otroke in žene pa odpeljali seboj v sužnost.

Cesar Arnulf je izročil Panonijo z Blatogradom vojvodu Braslavu, ki je gospodoval takrat nad ozemljem nad Dravo in Savo, da bi jo varoval. Toda Braslav je bil preslab nasproti madžarski premoči. Sam je menda padel v boju, mnogo slovenskega ljudstva je takrat bežalo na jug preko Drave, da najde zavetje v Slavoniji. Okoli l. 900 so zasedli Madžari stalno svet med Muro in Donavo.

Ker so bili Madžari pastirsko in ribiško ljudstvo, so se naselili sprva v veliki množici le v rodovitnih nižavah

Prijetno in lahko
brijanje
ELIDA
SHAVING STICK

898

ob Donavi in Tisi in se od tu počasi razširjali proti gorskim krajem. Slovinci so postali od njih odvisni, morali so jim obdelovati zemljo in dajati velik del svojih pridelkov. Toda njihovo število se je zelo skrčilo, deloma vsled krvavih bojov z novimi gospodari, deloma vsled kupčije s sužnji, ki so jo začeli Madžari gojiti v veliki meri ob jadranski obali.

Že v svoji prejšnji domovini ob Črnem morju so imeli Madžari navado, napadati slovanske naselbine in jetnike zamenjati grškim trgovcem za žamet, pisane preproge in drugo blago. Enako so delali sedaj tudi s slovenskimi jetniki, ki so jih ugrabili na Ogrskem, Štajerskem in po Slovenski kra-

jini. Spravili so jih v istrska pristanišča, pred vsem v Pulj, kjer so jih Grki, Benečani in Židje sprejeli na svoje ladje in jih prodajali za drag denar mohamedanskim vladarjem v Azijo, Afriko in na Špansko. Emir Alhakem, kalif v Kordovi na Španskem, je imel v svoji telesni straži 2000 Slovanov. Pod kalifom Abderahmanom III. (917—19) se je pomnožilo to število na 4000 mož. Imeli so posebne zaupne posle, ker jim je poveril kalif službo v svoji palači in jih kot pešce uvrstil v svojo vojsko. Enako so tudi sultani s slovanskimi sužnji pomnoževali svojo telesno stražo. Največ teh žrtev je bilo iz Ogrskega in iz Slovenske krajine.

NOVICE

Glede jesenskih počitnic vprašujejo nekateri. Odgovarjamo: § 12 zakona o narodnih šolah določa: »Kjer so ob času poljskih del roditeljem otroci iz višjih narodnih šol (to je od 5. šolskega leta naprej) neizogibno potrebni za pomoč, sme uvesti minister za prosveto v razredih, za katere je treba, na predlog krajevnega šolskega odbora redni pouk v petih zimskih mesecih, od začetka novembra do konca meseca marca, in skrajšani pouk v ostalem času šolskega leta.« — Krajevni šolski odbori se torej lahko poslužijo tega zakonskega določila za mesec september in oktober, ko so ponekod stariši primorani, da uporabljajo otroke za pašo in lažja opravila. Končno odločitev pa ima seveda minister za prosveto.

Duhovniške spremembe. Kapelan A. Stakne ostane v Središču; Jožef Kuk pride k Sv. Marjeti pri Moškajncih, K. Lesjak pa v Sevnico ob Savi.

Veliko dobrodelno tombolo priredijo mariborski poštarji v nedeljo dne 7. septembra ob 14. uri na Trgu svobode. Ker je res v prid podpor ubogih bolnih poštarjev, njih vdov in sirot, pa bomo res podpirali naše pridne poštarje s tem, da bomo jim odkupili do zadnje tombolčne karte, ker so res izredno lepi dobinki, da jih še nobena tombola ni dala takih pri igri. Kdor ne veruje, naj se sam prepriča in naj si ogleda izložbo na Glavnem trgu 17, trgovina B. Divjak. Dobitki so: 10 tombol, 15 desetink, 25 petink, 50 četrtink, 100 tern in 200 amb. Karte prodajajo vsi pismonoše in trafike. Vsaka tablica stane samo 2.50 Din.

Kolo je bilo ukradeno izpred trgovine Pinter in Lenart na Aleksandrovi cesti v Mariboru. Število kolesa 98.486 »Puch«. Je last g. Ferdinanda Klasine, Maribor, Meljska cesta 34.

Z nožem je obdelal po hrbtu 18letni Franc Žigert Franca Kidriča pri neki gostilni v Luščki vasi pri St. Jerneju pri Ločah. Ranjenega so prepeljali v bolnico, Žigerta so pa odvedli orožniki v zapor v Slov. Bistrico.

Brat nevarno ranil z nožem brata. V Murski Soboti se zdravi v bolnici 23-letni fant, katerega je sunil pijani brat z nožem v prsa tako, da mu je ranil celo pljuča.

Prevžitkarja ustrelil. V Čekečki vasi blizu Prosenjakovcev v Prekmurju se je prepiral posestnik Andrej Lenarčič že dolgo radi prevžitkarskih pravic s svojim tastom, 74letnim Janošem Vido in s taščo. Pri ponovnem prepiru je potegnil Lenarčič revolver in ustrelil z dvema streloma prevžitkarja.

Težko se je poškodoval posestnik A. Druškovič iz Dolskega sela pri Rajhenburgu, ko je vozil nazaj v Kozje les za lesnega trgovca Šmida. Radi srečanja z drdrajočim motociklistom so se mu splašili konji, voznik je padel pred voz in kolesa so mu šla preko prs. Težko poškodovanega so prepeljali v bolnico v Brežice.

Dva konja podlegla čebelnim pikom. Na Lokah pri Krškem so dne 27. avgusta čebele tako opikale dva v voz vprežena konja, da sta vsled preobilnih pikov kljub živinozdravniški pomoči poginila. Konja sta bila last gospe Mile Svetec. Čebele je razljudilo razkladanje drv z voza, ki je bil postavljen z omenjenim parom konj blizu čebelnjaka.

Najdene žrtve. Smo že poročali, da je utonilo dne 15. avgusta na Veliko Gospojnico ob priliki prevoza preko Drave v Djurdjevcu na Hrvaškem 26 oseb, ker se je čoln prevrnil. Doselej so našli 18 trupel, 8 jih še pogrešajo.

Požar v Beli Krajini. V četrtek dne 28. avgusta v noči je izbruhnil požar v belokrajinski vasi Doljane. Pogorelo